

KLINIČKA SLIKA GRIPA I MERE PREVENCIJE

Izvor: Institut za javno zdravlje ''Dr Milan Jovanović Batut''

Grip je bolest koja se kao blaga ili srednje teška leči od strane izabranog lekara, po mogućnosti u kućnim uslovima. Teža i teška klinička slika gripa leči se u stacionarnim uslovima, na sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite, u zavisnosti od težine stanja obolelog.

Ø **Blagu formu bolesti** karakteriše grebanje u guši, suv nadražajni kašalj, curenje iz nosa, kijavica, lako do umereno povišena temperatura, malaksalost, što je teško razlikuje od drugih akutnih respiratornih infekcija.

Ø **Srednje tešku formu bolesti** karakterišu sledeći simptomi i znaci: temperatura preko 38°C, suv nadražajni kašalj, gušobolja, malaksalost, glavobolja, kijavica, bolovi u mišićima i zglobovima, dijareja itd.

Napomena:

Svim obolelim licima koja se jave zdravstvenoj službi treba dati:

- informaciju o znacima i simptomima koji ukazuju na pogoršanje bolesti ili nastanak komplikacija
- informaciju o mogućim neželjenim dejstvima ordiniranih lekova
- uputstvo da se, ukoliko i pored primljene terapije ne dođe do poboljšanja, jave telefonom izabranom lekaru
- uputstvo da se ODMAH jave telefonom nadležnom lekaru ukoliko dođe do pogoršanja zdravstvenog stanja
- uputstvo da ODMAH prijavi nadležnom lekaru svaku neželjenu reakciju nastalu kao posledica primene antivirusne terapije.

Oboleli koji imaju težu kliničku sliku leče se u bolničkim uslovima.

Lekar iz primarne zdravstvene zaštite šalje pacijenta na sekundarni nivo zdravstvene zaštite (u bolnice) ukoliko je prisutno bilo koje od navedenih stanja:

1. Respiratorna ugroženost

a. otežano disanje – ne može da izgovori rečenicu bez zastajkivanja

b. upotrebljava pomoćnu respiratornu muskulaturu

- i. odrasli - uvlačenje ključnjačkih jama
- ii. deca – uvlačenje međurebarnih prostora

c. osećaj nedostatka vazduha

2. Ubrzano disanje mereno tokom pola minuta

a. odrasli > 30 /min.

b. deca starija od 1 god. > 40/ min.

c. deca mlađa od 1 god. > 50/min.

3. Znaci teške dehidracije ili šoka:

a. odrasli – sistolni pritisak < 90 mmHg, dijastolni < 60 mmHg,

b. deca – snižen elasticitet kože, upale oči, uvučena fontanela

4. Izmenjeno stanje svesti:

a. konfuznost i dublje izmene svesti

- b. uznemirenost
- c. grčevi sa poremećajem svesti

- 5. Brza progresija bolesti
- 6. poremećaji rada srca
- 7. održavanje simptoma i pored primljene terapije

MERE PREVENCIJE GRIPA IZAZVANOG PANDEMIJSKIM VIRUSOM INFLUENCE A (H1N1)

Osnovne mere prevencije:

1. Opšte mere prevencije, kao što su držanje odstojanja od najmanje 1 m od drugih osoba, higijena disajnih puteva (pokrivanje nosa i usta prilikom kašljanja i kihanja papirnatom maramicom koju odmah nakon upotrebe treba baciti, a ruke oprati tekućom vodom i sapunom), higijena ruku i provetranje prostorija su najefikasnije mere prevencije i suzbijanja gripa izazvanog novim virusom influence.
2. Osobama sa blagim oblikom bolesti preporučiti izolaciju i negu kod kuće do oporavka, uz maksimalno ograničavanje svih kućnih i drugih kontakata. Simptomatska terapija podrazumeva mirovanje, nadoknadu tečnosti, upotrebu antipiretika (lekova za sniženje povišene telesne temperature), a upotreba antivirusnih lekova i antibiotika sprovodi se samo po preporuci lekara. Hospitalizacija se preporučuje samo u slučaju naglog pogoršanja kliničke slike.
3. SZO preporučuje upotrebu zaštitnih maski kod učestalih i bliskih kontakata sa obolelim osobama. Po preporuci SZO treba dozvoliti nošenje zaštitnih maski na javnim mestima, iako ova mera nema gotovo nikakvog uticaja na prevenciju gripa izazvanog novim sojem virusa.

Postupak sa obolelima od gripa izazvanog pandemijskim virusom influence u slučaju kućne izolacije

- Obolele osobe sa blagom simptomatologijom treba uputiti na kućno lečenje i izolaciju, uz sprovođenje higijene disajnih puteva i higijene ruku i maksimalno ograničavanje svih kućnih i drugih kontakata.
- Poželjno je odrediti jednu osobu, najbolje člana porodice, da neguje obolelu osobu kod kuće, kako bi se mogućnost daljeg širenja novog virusa gripa svela na najmanju meru.
- Obolele osobe i osobe koje neguju obolele treba obučiti kako da nose i da odlažu zaštitne maske tokom perioda kada je bolesnik zarazan za okolinu. Ukoliko maske nisu dostupne u dovoljnoj količini, važnije je da zaštitnu masku nosi obolela osoba. Zaštitnu masku treba nositi samo u slučaju bliskog kontakta sa osobom koja pruža negu. Zaštitne maske treba bezbedno odložiti, baciti ukoliko se ovlaže.
- Osobe koje neguju obolele od gripa izazvanog novim virusom influence treba da peru ruke nakon svakog kontakta sa njima.
- Osobama koje neguju obolele treba dati instrukcije kako postupiti u slučaju pogoršanja kliničke slike pacijenta.
- Sedam (7) dana nakon pojave simptoma obolele osobe nisu više zarazne za svoju okolinu.
- Svi članovi domaćinstva moraju da sprovedu higijenu disajnih puteva i higijenu ruku.
- Redovno provetravati prostorije.

- Redovno čistiti prostorije vodom i sredstvima za čišćenje ili dezinfekciju.

PREPORUKE ZA SUZBIJANJE ŠIRENJA PANDEMIJSKOG GRIPA U ŠKOLAMA

A. Učenici/roditelji

Radi sprečavanja unosa i širenja ovog oboljenja u školu, potrebno je da postupate na sledeći način:

Ukoliko imate simptome i znake bolesti* potrebno je da ostanete kod kuće i javite se telefonom svom lekaru i obavestite učitelja/razrednog starešinu.

Uz savet lekara boravite u kući do prestanka simptoma, odnosno do kraja perioda zaraznosti, i ograničite – izbegavajte kontakte sa drugim osobama.

Uredno uzimajte preporučenu terapiju, u slučaju pogoršanja zdravstvenog stanja odmah se javite svom lekaru.

Obavestite o svojoj bolesti i sve osobe koje su bile u kontaktu sa vama unutar sedam (7) dana.

Ukoliko ste bili u kontaktu sa osobama obolelim od ove bolesti pratite svoje zdravstveno stanje tokom sedam dana od kontakta. U slučaju pojave simptoma ostanite kod kuće, javiti se svom lekaru i obavestite učitelja/razrednog starešinu.

Primenjivati opšte mere prevencije** u sprečavanju i suzbijanju širenja gripa.

B. Učitelji/nastavnici/profesori

Ukoliko imate simptome i znake bolesti potrebno je da ostanete kod kuće i javite se telefonom svom lekaru i obavestite kolegijum/direktora ustanove.

Obavestite o svojoj bolesti i sve osobe koje su bile u kontaktu sa vama unutar sedam (7) dana (kolege na poslu, odeljenje – učenike).

Uz savet lekara boravite u kući do prestanka simptoma, odnosno do kraja perioda zaraznosti (oko sedam dana), i distancirajte se od socijalnih kontakata.

Uredno uzimajte preporučenu terapiju, u slučaju pogoršanja zdravstvenog stanja odmah se javite svom lekaru.

Ukoliko ste bili u kontaktu sa osobama obolelim od ove bolesti pratite svoje zdravstveno stanje tokom sedam dana od kontakta. U slučaju pojave simptoma ostanite kod kuće, javiti se svom lekaru i obavestite kolegijum/direktora ustanove.

Svako odsustvo đaka u odeljenju čiji ste učitelj/razredni starešina prijavite radniku škole koji će biti od strane kolegijuma/direktora određen da vodi evidenciju o odsustvovanju sa nastave pre svih đaka i nastavnog osoblja, a potom i drugih zaposlenih u ustanovi (nedeljna ili dnevna evidencija o zdravstvenom stanju u odeljenju, koja se u pisanoj formi izjave/informacije dostavlja osobi koja vodi evidenciju i komunicira sa nadležnom zdravstvenom/epidemiološkom službom).

Često tokom dana provetravati prostorije u kojima se sprovodi nastava.

Organizovati zdravstvenovaspitni rad o opštim merama prevencije gripa primereno uzrastu, u saradnji sa domom zdravlja ili IZJZ/ZZJZ.

*Oboljenje slično gripu (OSG) je ono kod kojeg postoji iznenadna pojava temperature (iznad 38°C), praćena bolovima u mišićima i zglobovima, suvim kašljem i simptomima od strane gornjih disajnih puteva.

**Shodno preporukama SZO opšte mere prevencije, kao što su držanje odstojanja od najmanje 1 m od drugih osoba, higijena disajnih puteva (pokrivanje nosa i usta prilikom kašljanja i kihanja papirnatom maramicom koju odmah treba nakon upotrebe baciti, a ruke oprati tekućom vodom i sapunom), higijena ruku i provetravanje prostorija u kojima se boravi, su efikasne mere prevencije i suzbijanja gripa izazvanog novim tipom virusa A (H1N1).